

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszafizetés
vagy megfizetésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A nagyváradai püspökség betöltése. A Magyar Hirlap jól értesült forrásból írja, hogy a király Széchenyi Miklós gróf győri püspököt nevezi ki a nagyváradai egyházmegye élére. Állítólag a kinevezést Széchenyivel a legutóbbi bécsi tartózkodása alkalmával közölték is. A Magyar Hirlap ebből az alkalomból közli Széchenyi életrajzát az arcképével együtt. Más forrásból nyert információink szerint a nagyváradai püspökség betöltése iránt a tárgyalások még nem nyertek befejezést.

Utazás a vámok körül.

(K. Ö.) A drágaság kérdésével kapcsolatosan a különböző érdekképviseletek kénytelenek a vámokkal is foglalkozni, annál is inkább, mivel a kereskedelmi és ipari érdekképviseletek általában úgy tüntetik fel a dolgot, hogy a hihetetlen drágaságnak csakis az agrár-vámok az okai, vagy mint Lánchy Leo, a budapesti kamara mostani közgyűlésén magát kifejezte, az agrár-vámok néhány ezer termelő érdeke, kik ezzel millió és millió fogyasztó érdekeit sértik. A drágaság gyűlöletes voltát a gazdák nyakába varrni lehet kényelmes dolog, de hogy ezzel az igazságot elhomályosítani töreksszenek, az is bizonyos.

Magyarország Ausztriával közös vámterületet alkotva, a vámpolitikai fejlődést csakis a közös vámterület szempontjából ítélni lehet. A vámpolitikai irányt mindig az illető ország gazdasági jellege határozza meg. Más vámpolitikai alapa helyezkedik az őstermeléssel foglalkozó állam, másra az ipari állam. Más vámpolitikánk lenne, ha Ausztriától függetlenül intézhetnénk gazdasági ügyeinket és más a vámpolitikánk, mert Ausztriával közös vámterületünk van. A külfölddel kötendő kereskedelmi szerződések alapján képező közös vámtételek kompromisszum tárgyai és így az egyik fél sem elégítheti ki teljesen, ámbar kétségtelen, hogy a megegyezés a gyengébb fél rovására történik.

Innét van, hogy az utolsó évtizedeken át az ipari vámvédelem rendszere volt az uralkodó eszme a kereskedelmi szerződésekkel. Ámbar mindenki tudta, hogy ezzel Ausztria ipari termelése részesül védelemben. Hiszen Magyarországnak nem is volt számottevő ipara és ámbar tudtuk, hogy ezzel Magyarország agrárérdekeit kijátszjuk, csendben türtük a dolgot. Részint mert nem volt agrár közvélemény, részint belénk oltották azt a nézetet, hogy az ipar és kereskedelem a gazdagulás alapja. A mezőgazdaság

az semmi, megél az magától is, hisz nem kell ide más, mint a földet turni. Bele nyugodtunk mindenbe és Ausztria az ipar vámvédelem révén gyarmatot nyert. Magyarországnak, mely annál becsesebb volt reá nézve, mert nem kellett vérrel és pénzöldozattal megszerezni, mert egyszerűen az ölébe hullott.

Az utolsó kereskedelmi szerződések megkötésénél némileg megváltozott a helyzet a mezőgazdaság javára. Volt már agrár közvéleményünk, mely tiltakozólag emelte fel szavát oly eljárás ellen, mely újabb és újabb terheket rak a mezőgazdaságra, anélkül, hogy némi vámvédelemben részesítené. Bizonyára azonban a mezőgazdaság sohasem részesült volna a kellő vámvédelemben, ha Németország nem kezdeményezi az agrár-vámvédelmet.

Erre szükségünk volt, mert a mezőgazdaság nagy terhek súlya alatt görnyed és a régi vámpolitikai rendszer mellett az iparnak is tönkre kellett volna mennie, mert nem lett volna, aki az ipar-cikkeket elfogyasztsa.

Ime tehát, alig egypár esztendei agrárvédelem után mily elkeseredett hangok hallatszanak az agrár-vámok ellen, mint amelyek a drágaságot előidéztek. Ki kell jelentenünk, hogy a mai megélhetési,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ne vigy minket a kisértetbe.

— Ethel Hawthorne. —

Egy sötét hajú leány fehér bluzban ült az ablak mellett. Az ablak egy kis cottagehoz tartozott Tweeford falucskában. Az utca, amelyre nézett, keskeny volt és piszkos, de a szoba, amelyben a leány tartózkodott, csinos és tiszta. Éppen úgy nem való környezetéhez, mint a moharózsza a nagy londoni kertekbe. Barna szemű szomorúak voltak, s hangja halk, mikor az öreg asszonyhoz beszélt, a ki vele megosztotta a szobát:

— Hiábavaló minden, anyám. Nincs meg a pénzünk s nem is kapjuk meg azt.

— De Effie, hátha az öreg Mr. Joneshoz mennél Readingbe egy levéllel, talán adna anynyi pénzt.

— Nem hiszem és nincs kedvem Readingbe menni, s gyűlölem az öreg Jones! — kiáltott a leányka vehemensen. — Inkább ki megyek a folyóra, Baines ur idekölcsonzi a csónakját.

Felkelt helyéről és kalapját kereste. Jessopné, az édes anyja felsőhajtott. Az összeg, a mire szükségük lett volna, csak husz fontot tett ki, de a két elhagyatott nőnek milliókat jelentett.

A házbérré tartoztak vele s Effie már egyszer sirva kérte a háziurat, hogy adjon nekik halasztást. Ő tizennégy napot adott, s ebből is már nagy része eltelt.

— Kedves Baines ur, engedje át nekem a

csónakját egy kicsit — könyörgött fél órával később a folyóparton.

Bainesnek nagy gyengéje volt a kedves fiatal leány, s a felesége azt állította, hogy egy szavára a vízbe is ugrana érette.

— Az Elsie nem adhatom kisasszony, — mormogta — ez csak ma érkezett Londonból. Hanem itt van ez a másik — s ezzel egy kissé kopottabb, de éppen olyan jó csónakba segítette be a leányt.

Egy ideig elgondolkozva evezett a vizen a leány. Minden vágya arra a husz fontra irányult, a mit valahogy elő kell teremniök. Egyszerre, — de e közben eltelt már jó félóra — észrevette, hogy az Elsie, az új csónak jön vele szemben, a viznek egy kanyarulatánál. Ő már éppen visszafordult, hogy hazafelé evezzen.

— Pfü! — mormogta Effie. — Valami turista bérelte ki a csónakot. Már az egész vidéket megmételtyezik!

De mikor közelébe ért, megváltoztatta véleményét, mert a csónakos nem volt más, mint Standing Jeffrey, a kinek atyja, a dúsgazdag gyémántkereskedő, a Grange ot, a közeli kastélyt kibérelte a nyárra.

A csónakok találkozásánál Jeffrey elragadtatással szemlélte a fehérbluzos ifjú leányt. Effie pedig elpirult a tekintetére, habár haragudott is magára érette, később.

Néhány óra múlva ismét szembe jöttek egymással a keskeny falusi utcán. A leány — banális dolog! — elejtette a zsebkendőjét, de ez nem volt szándékos, s a férfi felemelte és utánafutott vele. Aztán felajánlotta, hogy napi bevásárlását, néhány apró csomagot elviszi neki hazáig. De Effie röviden megköszönte szíveségét s visszautasította ajánlatát.

Másnap Jessopné már határozottabb hangon követelte a leánytól, hogy levelét vigye el az öreg Jones urhoz. Effie elodázta magától a menetelt, a meddig lehetett, de végre mégis engedett anyja parancsának s este felé rosszkedvűen indult utjára.

— Igazán szegény ezt a gyönyörű napot így befejezni, — mormogta — pedig ugysem lesz semmi haszna a dolognak.

Vonatra ült s éppen újságját akarta elolvasni, mikor valami csillogót vett észre a kocsi szemben lévő padján. Egyedül volt s átnyult, hogy megnézzé közelebből, mi ez. A fényes valami kissé a párnák alá csuszott. De a mint ő magához vette, látta, hogy az egy nehéz zöld marokin-tárca.

Néhány pillanatig ijedten bámult a pénztárcára, aztán felnyitotta azt, hogy megtudja tulajdonosa nevét. Huszonöt font volt benne papírpénzben s azonkívül még egy csomó ezüstpénz is. Ha az ég esik le reá, akkor se lett volna jobban meglepetve Effie. Három egész percig tartotta, latolgatta kezében a pénzt, míg végre kialakult lelkében a kérdés: Mit tegyek vele?

Odaadja-e a kalauznak, a ki eltulajdoníthatja, vagy tegye le a legközelebbi postaálmáson, s lehet, hogy senki sem fog jelentkezni érte? Vagy talán azért küldte ezt neki az ég, hogy anyját kisegítse a bajból? Senki se volt a ki a saját magához intézett kérdésekre felelne azért a zsebébe tette a tárcát s így érkezett meg Readingbe.

Jones ur nem volt otthon s nem is várták haza, így Effie nehéz szívvel, lelkén a talált pénz súlyával érkezett meg anyjához. Tudta, hogy vissza kellene térítenie a pénzt, azaz letétbe helyezni valahol, de szegény volt s nem

teherviselési és bérvizonyok között a mezőgazdaság csak kellő vámvédelem mellett tud boldogulni és vele együtt, — tapasztalásból mondjuk és ki merné ezt tagadni?! — az ipar és kereskedelem is. Aki az ellenkező vámpolitika megvalósítására törekszik, szolgálatot tehet, azt is csak ideigleneset és látszólagosat, egy kereseti ágának, de a közérdek nemskára megsínylené az irányváltozást.

Micsoda hipokrizis kell hozzá olyanokat mondani, mint Lánczyék mondták, hogy az ipari védovám nem ugyanaz, mint az agrár védovám, mert az ipari védovám lehetővé teszi a behozatalt, az agrárvédovám azonban nem. Szeretettel kérdezzük, ugyan mondja meg Lánczy, hogy mennyi is az import azokból a textil ipari cikkekből, melyekkel Ausztra lát el bennünket nagyban és amelyeknek éppen a vámvédelem biztosít szabad beimportálását Magyarországra?! A husbehozatalnak a vámvédelem nem állja útját. Husbehozatalt engedélyeztünk Romániának és engedélyezünk majd Szerbiának is. Élőállatbehozatalról nem is beszélhetünk az állattartás ma már nem az a könnyű kereseti forrás, mint volt azelőtt. Az állattartás drága dolog. Könnyelműség volna a Balkán Államok inficiált állatállományát ide beereszteni és állatállományunkat szintén inficiálni. — Mennyi pénzünkben van, hogy állatállományunk végre megszabadult a járványos betegségtől, mely azt a külföld előtt diskreditálta. Az élő állatbehozatal tehát nem annyira vámpolitikai, mint inkább állategészségügyi kérdés. Védekeznünk kell, mint a kolera ellen.

Helyes bizonyára csak az a védovámrendszer, mely a lakosság hetvenöt százalékanak javát szolgálja, szemben azok-

kal, kik csak akkor boldogulnak, ha a mezőgazdának van miből élnie.

Lánzy Leóék és Sándor Pálék forradalmi izü szónoklatokkal akarják a vámpolitikai rendszer kérdését eldönteni. Pedig ezzel igazán nem mennek sokra.

A közös minisztertanács. Hiteles helyről értesülünk, hogy a legközelebbi közös miniszteri tanácskozás, amely a delegációk összehívása előtt az utolsó lesz, október 6-ikára van egybehívva.

Tisza kirohanása.

Ugy látszik, hogy protestáns atyáknak teljesen rendben van a szénájuk s bár gyűléseiken folyton panaszkodnak, hogy hiveik templomba nem járnak, egyházi ügyeik iránt közönyösek.

Ahelyett azonban, hogy ezeknek a bajoknak a gyógyítására törekednének, folyton a pápistákkal foglalkoznak. Még pedig most már nemcsak a Baltazár Dezsők, Pály Edék és Zsilinszky Mihályok, hanem ime Tisza István gróf is, aki a Borromeus-encyklika miatt már a csödtől félti a katolikus egyházat.

Tessék csak ott a maguk portáján maradni. Mi majd csak megküzdünk valahogy a magunk bajával.

Tisza legújabb pápaellenes kirohanásáról a következő szöveg, de sokatmondó tudósítás szól:

Pápa, szept. 28.

A dunántúli evangélikus református egyházkerület ma délelőtti közgyűlésén gróf Tisza István főgondnoki megnyitóbeszédében a Borromeus-encyklikáról beszélt. Először nyilatkozott róla s azt mondta, hogy a római katolikus egyháztól, ha ezen a végzetes téren marad, elfordul valláskülönbség nélkül a felvilágosodott emberiség közhangulata. A beszédet szöveg szerint jegyzőkönyvbe vették.

tudott ellentálni a kísértésnek és megtartotta azt. De az élete rettenetes volt e perctől kezdve. Minden lépésre felriadt: azt hitte, a rendőr jön utána, hogy bekísérje, mint a többi tolvajokat. Többnyire a szobájában maradt. Félt a járőrök szemébe nézni. Remegett, hogy hall valamit a pénztárcáról s megtudja jogs tulajdonosa nevét, a kit megkárosított.

Végre, egy hét múlva, Jones ur válaszolt a nála hagyott levélre, s megírta benne, ha a következő nap délutánján nem lesz kezében a pénz, könyörtelenül kilakoltatja őket a házból.

— Jól van — gondolta Effie dacosan. — Tehát elhatározatott, hogy tolvaj leszek. Nem leszek egyedül! Annyian vannak, a kik így tettek volna a helyemen. Még ma este elviszem neki a pénzt.

Egy kissé megkönnyebbült s kiment a szabad levegőre. Aztán visszatért anyjához. De annak dolga volt s Effie a rendes napilapot kezdte elolvasni. De egyszerre meg kellett fogóznia az asztalban, hogy el ne essék. A következő újdonság ragadta meg tekintetét:

— Tegnap Gibson Mária egy uriasan öltözött ifjút tolvajlással vádolt. Az eset így történt: Ő és vádlott voltak egyedüli utasai a Tweefordból induló 876-os számú vonat 96. sz. fülkéjének. Mind a ketten Readingig utaztak. Gibson kisasszony egy zöld marokin-tárcát tartott a kezében, a melyben 25 font papírpénz s néhány orovn arany és ezüst pénz volt. Gibson kisasszony határozottan emlékezik rá, hogy beszálláskor még nála volt a tárcsa, mert borralvót adott belőle a kalauznak. Mikor Readingbe megérkezett, a hol a vonat csak pár percig áll, az ajtó nagyon erősen volt becsukva s mialatt annak kinyitásával foglalkozott, a vele utazó

uriasan öltözött ifju odament neki segíteni. Gibson kisasszony vallomása szerint akkor tulajdoníthatta el tőle a tárcát. A vádlott gazdag családból való ifju, a ki azonban az utóbbi időben a lóversenyeken csaknem egész vagyonát eljátszotta. Mindenki feszült figyelemmel néz elé a további fejleményeknek. Az ifju vizsgálati fogságban várja be a történéndőket. Egyelőre konokul tagad mindent.

Jó Isten! Effie felkiáltott. Az a szegény fiu ő miatta szenved és ő pedig éppen azon töri a fejét, hogy ezt a pénzt a saját céljaira kiadja! Mint a kit az örület hajt, úgy futott kis szobájába, magára vette kalapját, zsebébe a zöld tárcát s rohant vele az állomáshoz. A rendlengi vonat éppen indult s csak annyi ideje volt, hogy egy harmadosztályú fülkébe beugorjon. Oh, szegény ember! — gondolta. — Talán ezóta már öngyilkos is lett szégyenében, ártatlanságának tudatában s akkor ő, Effie, nemcsak tolvaj, de gyilkos is! A kis városba érve, első dolga volt a törvényszékre sietni. Könyökével csinált magának utat a teremben. Eppen így szólt a bíró:

— Most azt kell eldönteni, hogy tényleg a vádlott tulajdonította-e el a tárcát.

— Nem ő, nem ő! kiáltott Effie s feltartotta a tárcát. Mire egy öreg kisasszony felé kapott s nagyot sikoltott:

— Oh, a haszontalan teremts! Az én tárcám! Az én szegény tárcám!

Rettenetes láрма kerekedett erre. Es mindaddig nem állt helyre a rend, míg az elnök a terem kiürítésével nem fenyegetőzött. A szegény leány alig birt beszélni. És mikor vallomása végeztével a bíró azt kérdezte tőle, miért nem adta előbb vissza a tárcát, büszkén felémelte a fejét s határozott hangon szólt:

Az armális.

»Öseimnek véres kardja
Fogason függ, rozsdá marja,
Rozsda marja nem ragyog,
En magyar nemes vagyok.»

Igy apostrofálja a költő a magyar nemes gondolkodását. Az a tudat, hogy ő nemes, végtelen nyugodttá, boldoggá és tétlenné teszi, amint egy későbbi strófában ki fejezi a költő.

Munkátlanság csak az élet,
Van életem, mert henyélek.
A paraszté a dolog,
En magyar nemes vagyok!

Bizony nem volt rossz dolog még abban az időben nemesnek lenni. A nemesi curiában pipázgatni, politizálni, adót, közterheket nem viselni.

Dehát »tempora mutantur.« A világ haladt azóta. Milliók vére hullott a »szabadság, egyenlőség, testvériség«, nagy eszméjéért. Ugy, hogy szavahihető emberek állítása szerint már demokratikus világot élünk.

Azért írom ezt feltételes módban, mert talán soha lázasabban nem törekedtek az emberek nemességük kimutatásáért, vagy új nemesség szerzéséért, mint épen a mai időben. Hiszen gombamódra szaporodnak a nemességkutató vállalatok, amelyeknek képviselői és tulajdonosai az ország összes levéltárait elárasztják kutatásaikkal. Egyszóval ma már gyártják a nemességet.

Igy folyik ez az alkotmányos éra óta.

Es most valami büzlök Dániában. Kiderült, hogy hamis kutyabőrök és pergumének kerültek forgalomba. Már t., i. nem a kutyák voltak hamisak, hanem az emberek, akik a papirt kutyává, embertársaikat lóvá tették. És van szörnyű megrökönyödés, fegyelmi vizsgálat, felfüggesztés.

Bizony az baj, baj, de hát semmi sem új a nap alatt. Ma már talán csak a születés és a halál nincs kitéve a hamisításnak. Minden más igen. A tudomány is, a bizonyítványt is hamisítják, doktori címeket pénzen vesznek, sőt még 1875-ben felbirta a belügyminiszter a törvényhatóságok figyelmét arra, hogy külföldön és Amerikában pénzen vett orvosi okleve-

— Azért, mert szegény vagyok és mert az anyám szegény és beteg. És a pénzre nagyon szükségünk volt. Én nem loptam azt el, csak találtam s kísértésbe jöttem a sorstól. Kezeimhez játszott összeget megtartani. Csak egy órája olvastam a lapban, hogy egy ártatlan — itt hangja megsuklott — került bajba miattam s így visszahoztam a pénzt, habár holnap reggel anyám és én földönfutókká is leszünk.

Ezzel elhagyta ereje s sirásra fakadt.

Valaki odament hozzá s kivezette a levegőre. Két durva arcu ember azt mondta, hogy jól megnézik az arcát az olyan nőnek, a ki 25 fontot csak egy ismeretlen férfi szeméért visszaad! Majd valaki a karját nyújtotta neki s egy gyönyörű kocsiba segítette. Aztán megfogta a kezét s megrázta azt: Az Isten áldja meg gyermekem, megmentette életemet s családom becsületét! Ha a fiamat elihélték volna, belehaltam volna!

Effie felnézett az öreg urra s azon tűnődött, hol láthatta őt? De ekkor egy ifju ült be mellé a kocsiba s a tömeg éljen-kiáltásai között megindult az. Effie feltekintett — Jeffery Standing ült mellette.

— Ön itt? — kérdezte Effie, mint a regényekben szokás.

— Igen — felelt ő nevetve. — De ha maga nem jön idejében segítségemre, azóta már a börtönben sanyalódnék alighanem.

— Miért? — kérdezte Effie, a ki nem értette az összefüggést.

— Hát nem tudja, hogy engemet gyanúsítottak a tolvajlással?

A többi, ugy e, kitalálják?

leket ne respektáljanak és az ilyenek tulajdonosát praktizálni ne engedjék.

Hamisítják ma már a *mumiákat*, a régi pénzeket. Olaszországban vannak gyárak, amelyek régi pénzeket gyártanak. Oly hűen utánozzák a patinát, hogy ember legyen, aki megkülönbözteti a régi pénztől.

Jó pénzben ma már lehet rendelni akár milyen mumiát s akár melyik korból való régi pénzt.

A hamisítás tehát a nemesleveleknél sem lep meg bennünket, Mundus vult decipi, ergo decipiatur — monja a latin.

De Istenem, mi lesz azokkal a szerencsétlenekkel, akiknek nemességét — amelyért oly sokat fizettek — most már megsemmisítik. Borzasztó még elgondolni is, hogy névjegyükről ki kell törölni az előnevet, a névjegyéről, asztalkendőről, késről, villáról el kell távolítani az ótágu koronát s esetleg le kell tenni a méltóságos címet is.

Szegény Magyarország! Ilyen szörnyű csapásnak kitérve! Hiszen ehhez képest a kolera semmi! Reszket a toll a kezében, mint igaz hazafiúnak, midőn e sorokat írom. Fogadják a szerencsétlenek általános honfiumi részvételét.

Egy tanúság azonban ebből levonható. Ne kutyabőr, hanem *lelki* nemesség után futkoskossunk. ezt igyekezzünk elérni. —y.

A kolera.

A kolera óriási gyorsasággal terjed mindenfelé. A tegnapi nap folyamán az ország legkülönbözőbb helyeiről érkeztek jelentések a betegség állásáról.

A miniszteriumból a következő jelentések érkeztek.

Halálozások voltak Nyitra, Nagyenyed és Solymár városokban. Halálozás volt még összesen 6 helyen. Megbetegedés 8 helyen.

Az ujoncok és póttartalékosok.

Félhivatalosan jelentik: A honvédelmi miniszter rendelkezése következtében a Dunával közvetlenül szomszédos vármegyékben és az egyes körzetében fekvő törvényhatósági joggal felruházott városokban az ujoncok bevonulása a további rendelkezésig a koleraveszedelemre való tekintettel, elmarad. Hasonlóan elmarad a póttartalékosok kiképzése az első honvédelmi gyakorlatok rednél.

Új halott a fővárosban.

A kolera áldozatai a fővárosban reggelre megszorodtak egygyel. A Gellért-kórházban meghalt Szokolics Gáspár kocsis, akit 19-én szállítottak a járványkórházba a Soroksári-utról. Esetében határozottan megállapították az ázsiai koleraét.

Debrecen, szept. 28.

A Miskolc felől Debrecen felé utnak indított személyvonaton kolera-riadalom volt tegnap délelőtt. A vasúti kocsiban ugyanis egy asszony gyanus tünetek között rosszul lett. Hányási rohamok fogták el s heves gyomorfájásról panaszkodott.

A beteget, valamint a vele utazó öt kis gyermekét Nyiregyháza állomáson leszállították a vonatról orvosi vizsgálatra s aztán ápolás alá

vették. Azonban vele egy kupében tartózkodtak özv. Boda Györgyné debreceni Garai-utca 21. szám alatti lakos és Csibe Mariska 19 éves hajduhadházi illetőségű leány, akik Debrecenbe utaztak.

Erről a hajduhadházi állomási előjáróság az alábbi táviratban értesítette a debreceni állomásfőnökséget:

Allomásfőnökség

Debrecen.

Mai 5003-as 5790. számú Ch. kocsijában utazik özv. Boda Györgyné Debrecen Garai-utca 21. szám és Csibe Mariska, Pallag-major, Gazdasági Akadémián lakó leány. Mivel ezek Nyiregyházig egy koleragyanus utással utaztak együtt, kérem őket megfigyelés végett a hatóságnak átadni és az 5790. számú kocsit lehetőleg fertőtleníteni.

Hajduhadház.

All. főnök.

Az állomásfőnökség nyomában jelentést is tett a rendőrségnek, amelynek intézkedése folytán dr. Varga Emil és dr. Balkányi Ede kerületi orvosok megjelentek a pályaudvaron. Az állítólag inficiált kocsit lekapcsoltatták s az abban megérkezett özv. Boda Györgynét és Csibe Mariskát fertőtlenítték. Mindkettőjüket még öt napi orvosi felügyelet alá fogják venni.

A mohácsi koleraét szethuroolták.

Mohács, szept. 28.

Most már Mohács egész környékét átnyalábolta a veszedelem. A koleragóctól félőrányira fekvő Kölkeden és Dunaszekcsőn, amelyek ugyancsak közvetlenül a Dunaparton fekszenek, tegnap óta járványszerűen pusztít a kolera. Négyen haltak meg az éjszaka és még hat új beteget vittek be a járványkórházba. Mohácsban az éj folyamán két asszony pusztult el koleraiban: Tóth Antalné 64 éves és Mentz Jánosné 45 éves napszámosnők. Gyanus tünetek között került be ma reggel a kórházba Dudics Marián favágó. A mohácsi kórház betegállománya ma délelőtt 22.

Bécs, szept. 28.

Tegnapelőtt egy 23 éves cselédleány a kórház bejelentő irodájában jelentkezett fölvetel végett. Minthogy a leány vérhasban szenvedett elővigyázatból a Ferencz József kórházba szállították, a bejelentő-irodát fertőtlenítték.

Bécs, szept. 28.

A főegészségügyi tanács ma délután ülést tart, amelyen tanácskozni fog a kolera ellen Magyarországból való behurcolása ellen szükséges intézkedésekről.

Konstantinápoly, szept. 28.

Tegnap koleraiban ketten megbetegedtek, egy pedig meghalt. Az erzerumi vijaletben 24—25-én huszonnégyen betegedtek meg, ugyanannyi halt meg, tegnapelőtt 25-en betegedtek meg, 16-an meghaltak.

A véderőreform. A véderőreformról folytatott tanácskozásban az a főfogás érvényesült, hogy az egy éves önkéntesi intézmény minden

körülmények között fentartandó, akár a háromévi, akár a kétévi szolgálati időre fektetik az új véderő törvényt. Csak bizonyos megszorításról lehet szó, pl. hogy olyanok, kik magán tanfolyamot végeztek ne élvezhessék az egy éves önkéntességet.

Az igazságügyi bizottság ülése. A Ház igazságügyi tanácsa tegnap ülést tartott melyen Erdélyi Sándor elnöke alatt Székely Ferenc is megjelent. A tanács a polgári perrendtartás reformjának tárgyalásával foglalkozott. Megállapították, hogy a javaslatot a jövő héten fogják tárgyalni még pedig egyszerre részleteiben is.

Aehrenthal expozéja. Gróf Aehrenthal közös külügyminiszter idei expozéját először a magyar delegációban fogja elmondani. Az expozéra valószínűleg október 13-án vagy 14-én kerül a sor. Ugyanekkor fogja a közös külügyminiszter a delegáció elé terjeszteni azt a vörös könyvet, mely az 1909—1908-iki diplomáciai krízis okmányait tartalmazza.

A nagy hegy . . . milyen magas . . .

Chavez halála.

Milánó, szept. 28.

Lázás álmaiban egyre a hótakarta Alpokat látta a Simplon hőse, a magas hegyeket, amelyeken átrepült. Üvegesedő szemmel meredt menyasszonyára, aki zokogva törölte a hideg verítéket homlokáról. Már nem ismerte föl, azt hitte, hogy Duray, akit előre küldött a szakadékok közé, hogy fehér zászlóval intsen föl a magasba, ha a pokol völgye fölött fog lebegni, ahol a legnagyobb a veszedelem és kétezer méternyire kell emelkednie, mert különben a sziklákon zuzza össze magát.

Déltájban idegbénulás állott be. Chavez menthetetlen volt. Ekkor érkezett meg fivére Párisból. Egy pillanatra visszanyerte öntudatát, szeme fölragyogott, szeretettel nézett bátyjára és elhaló hangon így szólt:

— Eljöttél mégis . . . megkaptad táviratomat . . .

Aztán ismét lecsukódott szeme, megint a magas hegyeket látta, fölriadt, utolsó erejével feltápáskodott, homályosodó nézéssel fordult menyasszonya felé és borzadva föliskoltott:

— Nézd, Duray . . . ott az a hegy! Milyen magas! Mondd, milyen magas?

A leány zokogva temette arcát a párnák közé. A haldokló elmúlt. Érverése elállott s azt hitték, hogy már kiszendvedett. Egyszerre megint összerázkódott, végső erőfeszítéssel kiengesedett és még egyszer megszólalt.

— Hogy rug a szél . . . a szél . . .

Ezek voltak utolsó szavai. Antonini orvos ott állott az ágy szélén, gyöngéden lefektette

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Egyéves önkéntes uraknak készítek lábbelit minden fegyvernemhez a legkényelmesebb kivitelben.

Rendelés szerint a legszebben készít
uri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy használt cipő beküldése.

a gyötrődő sebesített, kezét szíven tartotta s néhány perc múlva tompán szólt: Vége.

Menyasszonya egy sikoltással eszméletlenül borult az ágyra, fivére pedig kitárta az ajtót és a folyosón szivszorongva várakozó barátokhoz ment. Szólani nem tudott, csak intett, hogy vége mindennek.

Domodossola, szept. 28.

Chavez temetése csütörtökön lesz. A város fogja eltemetni. A holttestet innen Párisba viszik. Szüntelenül érkeznek részvétlívratok, koszorúk és adományok a felállítandó emlékoszlopra. A Chaveznek szánt 50.000 frankos díjat fivérének adták ki.

UJDONSÁGOK.

* **A kalocsai érsek betegsége.** Kalocsáról jelentik: Várossy Gyula kalocsai érsek állapotában nem állott be javulás. A nagybeteg ugyan ma reggel valamivel könnyebben érezte magát, de orvosai még mindig nagyon aggódnak, hogy egy roham katasztrófát idézhet elő. Tegnap este olyan súlyos volt az érsek állapota, hogy orvosai már lelettek minden reményről, de a nyugodtan töltött éjszaka némileg megnyugtatta az orvosokat. Az érsek állapotában határozott javulás állott be. Tekintve az érsek erős ellentálló képességére az orvosoknak nagy reményük van a felgyógyuláshoz.

* **A közegészségügyi bizottság ülése** Nagyvárae város közegészségügyi bizottsága hétfőn, október 3-án délután 5 órakor a város-házán ülést tart.

* **Áthelyezések.** A vallásügyi miniszter Engyel Géza és Engelné Kubinyi Rózsa helpai állami elemi iskolai tanítót, illetve tanítónőt a feketesárdi állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte.

* **Szent Mihály napja.** Az alig beköszöntött ősz egyik nevezetes dátuma van ma, Szent Mihály napja. Az elmúlt jó időkben nemcsak a névnap cécókról volt híres ez a nap, de a lakókra nézve is jelentős, kellemetlenül jelentős dátum volt: a költözködés ideje. Ma már ez is megváltozott s ez a nap is oda jutott a szürke dátumok közé. Még csak egy szokás maradt meg a régmúltból, a templomokban este 7 órakor harangoznak tegnapról kezdve a tavasz nyílásáig Szent György napig.

* **Képkiallítás a vármegyeházán.** Egy értékes képkiallítás nyílik meg a napokban Nagyváradon. A Szépművészeti Akadémia fiatal művészeitől mintegy 150 drb. képből kollekción érkezik ide és mint értesülünk, igen olcsó áráért lesznek árusítva. A művésznövendékek, kik már több kiállításon résztvettek és mindennél nagy szimpátiával találkoztak, a legnagyobb mértékben érdemesek a támogatásra. Komoly, törekvő művészek ezek, kik hivatásukat szentnek tekintik és sok-sok évi tanulás után, tökéletes rajztudással indulnak a nagyközönség meghódítására. A kis kollekciónról Melonyay Dezső, a »Budapesti Hírlap« kiváló művészeti kritikusa is a legmelegebb hangon írt.

* **Jegyzőválasztás Köröstarjában.** Köröstarjában most tartották meg a segédjegyző választást. A választás alkalmával egyhangulag Kanizsai Gyula nyerte el a segédjegyzői állást. A választást Ertsey Kálmán vezette.

y **A Bmke. népkönyvtára.** A Bmke közbenjárására a földmívelésügyi miniszter újabban Feketebátor község részére 100 kötet könyvet ajándékozott. Az ajándékozásról tegnap értesítette az alispánt.

* **A Madonna-gyógyszertár jogának adományozása.** Pohl Jenő gyógyszerész a nagyváradai Madonna-gyógyszertár jogáról lemondott, mivel Budapestre kapott gyógyszer-tár nyitására engedélyt a belügyminisztertől. A törvény szerint a Madonna-gyógyszertár jogának adományozása Nagyvárad város közigazgatást bizottsága jogkörébe tartozik. A gyógyszer-tárra hét pályázat érkezett be a közigazgatási bizottsághoz, Előreláthatólag a közigazgatási bizottság dr. Medvigy Ferenc gyógyszerésznek, a Szent István gyógyszertár jelenlegi bérleltjének adományozza a Madonna-gyógyszertár jogát, már csak azért is, mert az összes pályázók között ő bir a legtöbb előnnyel és jogosultsággal az engedélyre.

* **A városi parkok gondozása.** Ez év elején Nagyvárad város faiskoláját, köztereinek, parkjainak gondozását az utcai fák és ültetvények rendben tartását házi kezelésbe vette. Ez meg is látszott már a nyáron a köztereken, amelyek igen csinosan néztek ki, dacára, hogy addig nagyon el voltak hanyagolva. Fehér Imre városi főkertész kiváló ízléssel és igyekezettel kezelte a város parkjait, s mint halljuk, a jövő évben még fokozottabb tevékenységet akar kifejteni s eredeti terveit vannak az Ezredévi-emléktér, a Széchényi-tér alapos átalakítására. Az év elején, mikor a város átvette a faiskolát és a városi kertészetet, minden nagyon elhanyagolt állapotban volt; az üvegházat kellett építeni. Ezek a dolgok azonban most nagyobb összeg befektetését kívánták s ezért Nagyvárad város törvényhatósága 8000 korona póthitelt szavazott meg erre a célra. A belügyminiszter 8000 korona megszavazását jóváhagyta.

* **Betörés a papneveldebe.** A papnevelde igazgatója tegnap feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes az első emeleti egyik tanterem szekrényéből több ruháneműt elloptott. Az elloptott tárgyak a következők: Egy egészen új, hosszú, fekete tavaszi felöltő K. A. monogrammal, 60 korona. Egy fekete téli kabát, nyakánál K. A. monogrammal, 40 korona. Egy fekete, tavaszi kabát K. A. monogrammal, 40 korona. Egy rövid kockás kabát, 20 korona. Egy teljesen új felöltő, fekete színű, a felöltő akasztója igen nagy, 60 korona. Egy teljesen új, fekete színű felöltő R. E. monogrammal, az akasztójánál Wajnovszky Károly sszbó monogramma van, 100 korona. Egy fekete színű, új télikabát, fehérrel tarkázott béllel, 46 korona. Egy fekete színű gallér, 30 korona. Egy fekete nagy télikabát, belől az ujjának bélése ki van feselve. 30 korona. Egy szürke térd-nadrág 10 korona. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

* **Villamosvilágítás a várad-velencei állomáson.** A magyar államvasutak igazgatósága a várad-velencei vasut állomást villamosvilágítással akarja berendeztetni. Tekintettel az állomás nagy terjedelmére, egyik legnagyobb áramfogyasztója lenne a villamos telepnek. A szerződést a villamosteleppel történt megállapodás alapján elkészítették, de az államvasut igazgatósága annak egyes csekélyebb jelentőségű kitételét kifogásolta s nem fogadta el. A villamostelep igazgatója a városi tanácshoz beadott jelentésében kéri, hogy a város ne ragaszkodjék a vasut igazgatóság által el nem fogadott csekély eltéréshez s ne szalassza el ezt a nagy fogyasztót.

* **Az alkirály panasza.** Inger Szolimán bey Abdulak stb. szomali alkirály neve már rég nem szerepelt. Lehet, hogy ez arra ösztöklélte most az alkirályt, hogy mozgósítsa a vicinálisutak mérnökét. Az alkirály ugyanis felfedezte, hogy Papmező és Kimpány községek között elvezető ut használhatatlan, mert valaki az ut mellett elfolyt patak felső folyásánál gátat emelt s így a patak kilépett régi medréből és egyenesen az uton folyik. Inger eme felfedezéséről panaszt adott be a főszolgabíróhoz, aki nyomban keresésére indult a titokzatos építkezőnek. Meg is találta csak hogy nem vonhatta kérdőre, mert ez nem más mint a természet. A patak ugyanis a nagy esőzések alkalmával kiöntött és így vájt magának új medret. A panasznak mindazonáltal van eredménye, mert az utat felülfogják vizsgálni és kifogják javítani.

* **A püspökfürdői posta.** A m. kir. államvasutak Püspökfürdő vasut állomásán Nagyvárad—Püspökfürdő elnevezéssel folyó évi május hó 16 án a fürdőidény tartamára életbeléptetett posta hivatal működését folyó évi szeptember hó 30-ával bazárólag megszüntetem s a kézbesítési kerületébe tartozó Püspökfürdő telepet a peceszőlősi posta és távbeszélő hivatal postai kézbesítési kerületébe átkebelezem. Nagyvárad, 1910. szept. 22. Siket igazgató.

* **Kapucinus-utca világitása.** A kapucinus-utcai háztulajdonosok kérték a várost, hogy utcájukba két ivlámpát állítasson fel. A villamostelep igazgatója a kérelmet tulzott követelésnek tartja, nem azért, mert ezen utca lakói legkevésbé veszik igénybe a villamos világitást, de azért, mert az utca kellelőleg van világitva. Az igazgató ugyanis az eddigi 16 gyertyafényű izzólámpákat 32-ösre cserélte ki s az ivlámpák oly nagy összegbe kerülnének, hogy arra nincs fedezet.

* **Egy szál dohány.** Derecske szőlősgazdái közül egy néhányan a kertek tövében ki 1, ki 30, ki 100 szál dohányt ültetett. A dohányról tudomást szerzett a finánc is. Debrecenből nyomban kiutaztak a fináncok a helyszínre és megállapították, hogy Hegyesi Lajos gazdának a kertjében 1 szál dohány diszeleg mentek tovább és valami 6 helyen találtak 1—3 szál dohányt. Volt ugyan vagy két helyen olyan kert is, ahol 200—300 szál dohányt is találtak. Nyomban jelentést tettek a főszolgabíróknak és kérték a gazdákat megbüntetését. A főszolgabíró a gazdákat nem büntette meg. A főszolgabírói határozat ellen a fináncok az alispánhoz fellebbeztek.

* **Bacillus telep a város közepén.** Az ország minden részében a legradikálisabban védekeznek az ázsiai kolera ellen s Nagyvárad város hivatalos köre is, mindent elkövetnek, hogy a város lakosságát megóvják a pusztító járványtól. Az utcák folyókáit mesterséggel fertőtlenítik s a piacon eladásra kerülő élelmiszereket a legszigorubb ellenőrzésnek vetik alá. A legszigorubb óvintézkedések dacára egy bacillus tenyésztő telep még is kikerülte a városi hatóság figyelmét. A Nagypiac téren és a Kolozsvári-utca elején egy-egy csont és rongygyújtó telep van. Ezek a telepek a környéket nem csak bűzössé teszik, de tekintve, hogy bennök oszlásnak indult állati maradványok vannak felhalmozva, a szó legteliesség értelmében, megfertőzik a levegőt. Helyes volna, ha a hatóság e két telepet saját embereivel fertőtlenítené, mert a járványos időben a polgárság egészségügyi érdeke megbízható óvintézkedéseket kíván.

* **Leforrázott gyermek.** Kőtegyán köz-
ségben tegnap korzalmas módon halt meg
Felföldi Gergely 2 éves kis leánykája, Zau-
zsánna. A nagyanyjával maradt odahaza és vé-
letlenül a forró leves a fazékból rádőlt. A
kislány teljesen összeforrázódott és égési se-
bekben meghalt. Az ügyészséget értesítették az
esetről, mely elrendelte a vizsgálatot, hogy
nem terhel-e valakit gondatlanság.

Törlesztéses kölesön!

Feltételek

**Teljes árfolyam
5.65 annuitás.**

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

A Bonbonniére szeptemberi szenzációs
műsora vetekedik a leglátogatottabb fővárosi
varieték műsorával. Kondor Ernőnek pompás
magánszámait. Vágó Géza humoros jelenetei.
Cserey Irma énekszámait, nagy látványos táncz
és artista attrakciók. A Faun és Nymia mitho-
lógiai jelenet káprázatos látványossága teszik
változatossá a kimeríthetetlen gazdaságu műsort.
Pompás eleven kedély teszi forró hangulatúvá
a Cabaret Blanc éjféltutáni előadásait. Elsőrangú,
Nagyváradon páratlan francia konyha áll a
közönség rendelkezésére. Vasárnap délután fél
4 órakor fehér családi és gyermek előadás fél
helyárrakkal. Jegyek egész nap este 8 ig előre
válthatók Kiss Dávid dohánytözsdejében, Wikus
czukrászdájában s délután a bonbonniere pénz-
táránál.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közön-
séget, hogy őszi szövet újdonságaink
már megérkeztek. Kérjük t. meg-
rendelőinket, hogy őszi megrendelé-
seiket mielőbb eszközölni szivesked-
jenek, mert most még a szorgosabb
munka előtt jutányosabban tehetünk
eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA
első amerikai férfiszabók.
Nagy Sándor utca 1. szám.

x **A Lloyd kávéház** modernül beren-
dezett helyiségében szeptember hó 29-én a
következő pompás mozgófényképek kerülnek
bemutatásra. 1. Újdonsült férj. 2. Nagy Frigyes
császár katonája. 3. Egykor és most, 4. Volga
mentén. 5. Otthon. 6. Pali szerelmi drámája.
7. Svéd dragonyosok. 8. Szerelmi ötletek. Belépti-
díj nincs. Kezdeté 9 órakor. Kitűnő ételek, italokról
gondoskodva van és az előadás rossz időjárás
esetén bent a helyiségben tartatik meg. Becses
pártfogását kérik mély tisztelettel *Hartstein*
és *Urlei* kávéház tulajdonosok.

x **Óriási tulhalmozott** áruraktár folytán
csillárjaimat gyári árban kiárusítom. Ventilátó-
rok, szellőzők, telefonok, csengők, villámhárítók-
mindennemű világítási berendezések a legmél-
tányosabb áron beszerezhetők **Stern**, Nagy-
várad, Bémer-tér 3. Telefon 556. szám.

**GYERMEK CIPŐK, GYER-
MEK KALAPOK, GYER-
MEK HARISNYÁK ÉS
GYERMEK fehéreneműek**
legjobb minőségben és
: kedvező árban :
REICHARD - áruháza
:: czégnél kaphatók. ::

A legujabb! A legszebb!

Felöltők	Bluzok
Kosztümök	Aljak
Toilettek	Pongyolák
Gyermekruhák	

Készen és méret után olesó szabott
árak mellett. Szövet, selyem
ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA
Nagyvárad, Rákóczi-ut.
Elsőrendű angol és francia gyász-
ruhák 12 óra alatt készülnek.

x **Csak urinöket érdekli.** Maison
Reichmann női kalap terméből (Budapest, V.,
Nagykorona-urca 24.) **helyben a Pannonia-
szálló** I. emelet termeiben a jövő héten nagy
kiállítás rendez, valódi párisi modellekben ké-
szített női kalapokból.

Uj üzlet! Szülők figyelmébe! Uj üzlet!

Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat. **Iskola-
hegedű és tok, iskolatáskák és könyv-
hordó szíjak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha-
és fogkefék, fésű, szappan, fókós tükrök,
esőernyők, reggeli és sárcepők, mosdótálak, evő-
eszközök, teljes iskolai és internátusi
felszerelések** legolcsóbban beszerezhetők

Gál Ferencznél,
Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazar-épület.

* **Teljesen új épületben** jól szellő-
zött egészséges helyiségekben tiszta fog-
lalkozásra jobb bsaládból való asszonyok
és leányok állandó és jól fizetett alkal-
mazást nyerhetnek. Jelentkezni lehet Mos-
kovits cipőgyárnál, Kossuth-utca.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó mun-
kát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését,
épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári be-
rendezések és butorok festését, kerti butorok
zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki
megrendeléseket a legpontosabban készítik.

358 Tisztelettel
Czapfalvi József.

* **Különleges női kalap kiállítást**
rendez *Reichmann* Sándorné Budapestről a
Pannonia-szálloda I. emelet helyiségeiben f. hó
29 től, csütörtöktől kezdve.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközölten-
nek. Uj szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

Azon igazán nincs mit csodálni,
● hogy Fay valódi szodeni ásványpasztillái olyan
jótévé hatást tesznek a nyak nyálkahártyáira, a
gégére és mellékesen a gyomor nyálkahártyáira
is. A szodeni forrásokban levő só különleges szer
a légzőszervek bántalmait ellen és a savaknak a
gyomorban való felgyülemése orvosilag megál-
lapított jó hatást tesz. Ebből következik, hogy
Fay valódi szodeni pasztilláinak sohasem szabad
egy háztartásból sem hiányoznia. Egy doboz ára
csak 1 korona 25 fillér és minden idevágó üzletben
kapható.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th.
Guntzert, cs. és k. udv. szállító, Wien, IV-1. Grosse
Neugasse 17.

TANÜGY.

Gyermekrajzok kiállítása.
Még néhány évvel ezelőtt az egész ország-
ban mindenfelé jobbára pontjelzésű, vagy há-
lós füzetekbe rajzoltak az elemi iskolás gyer-
mekek. A kath. tanügyi tanács által 1906-ben
kiadott tanterv, valamint az új állami tanterv
is ezen régi időben divó rajztanítási mód he-
lyett egészen új irányt szab meg, mely célul
nem csupán a kézügyesség fejlesztését, hanem
a látó-, összehasonlító-, ítélő- és alkotó ké-
pességnek fejlesztését tűzi ki. Tehát nem gé-
pies másoló munkát kíván többé a gyerme-
kektől, hanem önálló, egyéni megfigyelést, a
látó dolgoknak értelmes fejlesztésére pedig
megfelelő kombinatív műveletekkel igyekszik
hatni. Emellett az új tanítási móddal élő ta-
nító figyelemmel kíséri a gyermek osztón-
szerű rajzolgatását és öket arra buzdítja, hogy
otthon egyéni hajlamaiknak megfelelő rajzol-
gatással foglalkozzanak s ez által rajzbeli ki-
tejező képességük lehetőleg fejlődjék.

Ezen új csapáson tudatosan — megfelelő
rajzbeli előképzettségű tanerők hiján — csak
kevés iskola halad. Jó példával követésre méltó-
an a székesfővárosi népiskolák járnak elől.
Az új móddal ott már 1903 ban kezdtek ki-
sérletezni egyes osztályokban, jelenben pedig
a székesfőváros összes népiskolaiban az új uta-
sítás nyomán rajzolnak a tanulók, fiuk, ugy
mint a leányok. Az elmúlt tanévben készült
rajzokból okt. 2-áig nyitva levő kiállítást ren-
deztek az iparművészeti muzeum remek üveg-
csarnokában.

A kiállított rajzok két csoportra oszlanak:
egyik a tanítók vezetésével készült iskola raj-
zok, a másik csoport az otthon, csupán kedv-
telésből készült rajzok és a gyermekek vázlat
könyvei. Az előbbieknél maga a tanító adja
meg a feladatot és irányítja a munkát, az utó-
biaknál a gyermek választja, a rajzának tár-
gyát és kidolgozásának módját. Ezen osztón-
szerű rajzok változatosabbak, mivel minden
gyermek a maga hajlamának és egyéniségének
megfelelő rajzot csinál.

Az iskolai rajzok részben szemlélet után, részben emlékezetből készültek; ezek mellé sorakoznak az ugynevezett kézügyesítő gyakorlatok és tervezetési kísérletek.

Ilyen tanulságos az egyes osztályoknak egy óra alatt ugyanazon feladat nyomán készült tömegrajzai. Ezebből megítélhető az illető osztály tanulójának átlagos rajzbeli készsége.

A kiállításon a székesfevárosi népiskolák rajzai mellett néhány vidéki iskolák rajzgyűjteményei foglalnak helyet. Ezek közül különös figyelmet érdemelnek Ács Lipót székszárdi tanárnak a tolnamegyei falvakban gyűjtött szindus. ösztönszerű gyermekrajzai.

A kiállítást igen sokan látogatják s mindenki elismeréssel adózik egy a vezető tanítóknak, mint az ügyes rajzolóknak.

Városunkban az újvárosi rk. fiúiskolában szintén az új tanmód mellett rajzolnak a tanulók igen szép eredménnyel.

Igen kívánatos volna, hogy Nagyváradon ilyen tanulságos kiállítást rendeznének a tanév végén, hogy a rajztanításban jártasabb tanító-társainknak e téren elért eredményeit a többi kartársaink láthassák és azokból okulást és buzdítást merithessenek.

Erre leihivom az illetékes körök figyelmét.

Zöldi Bertalan.

A felsőkereskedelmi iskola Széchenyi kör megalakítása. A Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola „Széchevi-Önképzőkörre” f. hó 25-én tartotta alakulógyűlését dr. *Kohányi Rezső* tanár elnöke alatt. Tiszviselőkké választották: *Davidovits Armin* elnök, *Kováts Endre* alelnök, *Kóbn Ferenc* főtitkár, *Flegmann Géza* altitkár, *Spitz Gyula* főjegyző, *Gara Ernő* és *Grünfeld Ernő* aljegyzők, *Dambner Sándor* ellenőr, *Steiner József* főpénztáros és *Rósenfeld Arthur* könyvtáros.

IRODALOM.

Az Élet 39 füzete a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: *Izsóf Lajos*: Invocatio. *Nagy Sándor*: Kedves, jó Szoldatics bátyánk 90 éves. *Szabadi Barnabás*: Clany ezeréves jubileuma. *Sik Sándor*: Pharton. A győri ünnep után. *Halápy Jenő*: Zoltán. *Orbán Dezső*: Renaisanzkori arcképek. F. F.: Gondolatok. *Kanissay Ferencz*: Palkó köszönti Babyt. *Pásztor József*: Barangolás a Manterbor. *Branyiczky Dezső*: Szonett a kék hegyekről. *Lőrándy István*: Stephenson napja. *Nyilas*: Az iskolaszolga. *Csery Éva*: Hajnal. Könyvek. Képek. Színház. Zene. Heti problémák.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

MULATSÁG.

* A Legényegyet süretilmulatsága.

A nagyvárad Kath. Legényegyesület sikerültnek ígérkező süretilmulatságot rendez október 2-án saját helyiségében. A mulatság a szokott mókakkal, szíllőlopással stb. lesz megtartva. Csőszleányok lesznek: *Bodnár Jolánka*, *Bodó Boriska*, *Jakab Margitka*, *Kis Juliska*, *Kosztá Juliska*, *Lampel Stefike*, *Nagy Juliska* és *Nemes Juliska*. Csőszlegények lesznek: *Biró János*, *Frenczel Károly*, *Jakab József*, *Kos Dénes*, *Nagy József*, *Tarján Sándor*, *Torszin Elek* és *Vadász Andor*. Belépti-díj: 1 K. 50 fill. Kezdeté fél 9 órakor

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: *Josett kisasszony*.
Péntek: *Drótostót*.
Szombat: *Luxemburg grófja*.

A muzikus leány premierjére nap-nap után próbákat tart az énekes személyzet. Mindenki azzal a jó reménységgel van eltelve, hogy ez az operett lesz az őszi szezon első nagy slágere. A premier a kisbérlet megkezdésével vasárnap este lesz.

Josett kisasszony kedves és vidám kalandjai szolgálnak ma este szórakozásul a publikumnak. — A címszerepet *Szentgyörgyi Mártha* adja.

TÁVIRATOK.

500 milliós kölcsön.

Budapest, szept. 28.

(Saját tud.) *Lukács László* pénzügyminiszter a Magyar Általános Hitelbank igazgatóságával egy 500.000.000 koronás államkölcsön felvételében megállapodásra jutott. A kölcsönügyben nemcsak a *Rotschild* csoport lesz érdekelve, hanem a berlini pénzpiac is, ezenkívül a m. kir. postatakarékpénztár hozzájárul a kölcsön adáshoz. *Vilmos* német császár — hír szerint — nagyon örül, hogy a magyar kormány a berlini pénzcsoporthoz is bevonta a kölcsön ügyét.

Tomasits Zágrábban.

Budapest, szept. 28.

Tomasits horvát bán, ki négy napig Budapesten időzött, ma titkárja kíséretében Zágrába utazott.

Kun Bertalan meghalt.

Budapest, szept. 28.

Budapesti tudósítónk telefonon jelenti, hogy *Kun Bertalan* tiszáninnyi ev. ref. superintendens ma este 84 éves korában meghalt.

Rudnai Alajos mandátuma.

Budapest, szept. 28.

(Saját tud.) A királyi kuria II. választási tanácsa ma egész délelőtt a *Rudnai Alajos* munkapárti képviselő mandátuma ellen beadott petícióval foglalkozott. Az egész tárgyalást a választást védő ügyvéd beszéde foglalta le. Holnap a tárgyalást folytatják.

Meggyilkolt lelkész.

Csákberény, szept. 28.

(Saj. tud.) *Csepy Miklós* 31 éves ref. lelkészt lakásán halva találták. Reggel a harangozó a konyha kövezetén arcrabulva holtan találta, mellette kis kutyája vonított és nyaldosta arcát és kezét. A halott mellett feküdt kalapja, mely át volt lyukasztva. Találtak egy skatulya gyufát szétszórva, a hullán pedig véres horzsolások voltak. Azt hitték, hogy gyilkosság áldozata, fel is boncolták, de ekkor megállapították, hogy szívészélhüvés okozta halálát, a horzsolásokat a kis kutya ejtette gazdája költögetése közben. Az a hír tehát mintha a lelkész öngyilkosságát követett volna el, nem felel meg a valóságnak.

Elpusztult milliók.

Galac, szept. 28.

(Saját tud.) A *Plaza Viktoria* téren egy gyapot raktárban a múlt éjjel tűz ütött ki, mely csakhamar a szomszéd házakra is áterjedt, csak reggel 3 órakor tudták eloltani a tüzet. A kár két millió frank.

Igazságszolgáltatás.

§ A bagaméri rablás. (Esküdtseki tárgyalás. Harmadik nap.) Tegnap a még hátralevő tanukat hallgatták ki. Ezek is keveset bizonyítottak. Ezután a bíróság visszavonult az esküdtekhez intérendő kérdések megszövegezésé végett. Ezzel elkészülvén, dr. *Szolnok Jenő* kir. ügyész előterjesztette a vádat. Hatalmas beszédben bizonyította, hogy ha közvetlen bizonyítékok hiányoznak is, de minden körülmény mellett bizonyít, hogy *Gy. Lakatosék* követték el a rablást. A védőbeszédre ma kerül a sor. Ugyancsak ma lesz ítélet is.

KÖZGAZDASÁG.

Kamara értesítése. A nagyméltóságú kereskedelmi miniszter ur 65568—1910. sz. leirata alapján, van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy a jövőben a kereskedelmi és hitelesítésekre vonatkozólag nem a cairói cs. és kir. főkonzulátushoz, hanem az ottani cs. és kir. konzulátushoz forduljanak. Nagyvárad, 1910 szept. hó 29. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. a tan. elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, szept. 28.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	858.50
Oszták hitel	—	—	669.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.65
Államvasut	—	—	760.—
Jelzálogbank	—	—	489.50
Leszámitoló bank	—	—	604.50
Hazai Bank	—	—	310.—
Kereskedelmi részv.	—	—	752.—
Rimamurányi	—	—	698.—
Salgótarjáni	—	—	643.—
Közuti vasut	—	—	768.50
Városi villamos	—	—	409.—
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám.

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI” kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátjaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szál-
loda, vendéglő és kávéház bérleje.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Kálló István és Társa

műszaki és gazdasági

üzlet

Nagyvárad

TELEKY-UTCA 9.

Dr Nemes
palota ::

A REKLÁM

Állandó, észszertű és ügyes reklámozás
minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak,
üzletnek a lelke, rugója, az életető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-
sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál

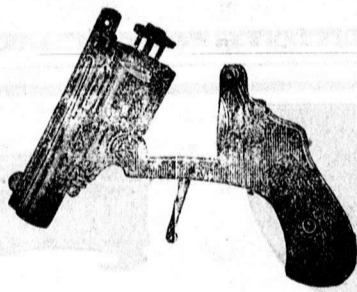
BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körut 41. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretes-
séggel és páratlan pontossággal eszközölnék hirde-
téseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki
és külföldi lapokban és naptárakban.

256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és -- Telefon
tervezetek ingyen! 12-06.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagybecsült
fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év
óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással to-
vább vezetem. — Hivatkozva Pécssett
30 év óta létező és fennálló puskamű-
ves üzletemre, amely kétszer lett arany-
éremmel kitüntetve és pedig 1888.
:: Pécssett, 1907. kiállításán Pécssett. ::
Általam készített vagy javított fegyve-
rekért mindig kezességet vállalok. Régi
fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,

Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

2—3 középiskolát végzett fiú
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Biztos, gyors, ártalmatlan
hatásos szépitőszert egyedül
a **Lédig-féle** alabastrom
arc-crème
1 tégely 1 korona, alabastrom
szappan 1 drb 80 fillér. Ki-
válóan alka mas szeplő, máj-
folt és arcfehérítésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-
tára,

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-léle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindezenmő **izzólámpa különlegességek,** fényképes-**z-lámpák** ugyancsak **legolcsóbb áron** kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** → megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

villamos világítás

TÁTRAI ÉS TÁRSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

A Nagyváradai Nyilvános államilag segélyezett

Nőipariskolában

a beiratások Schlauch-tér 10. sz. alatt **szeptember hó 1-én kezdődnek.**

Az intézet a m. kir. kereskedelmi miniszterium o felügyelete alatt áll.

Minden egyes szakosztálya iparjogosult.

Szakosztályok:

- Fehérenmü szabás, varrás. o o
- Női ruha szabás, varrás. o o
- Fehér és színes mühimző. o o
- Csipkeverő, szövő. o o o o
- Festő osztály. o o o o o
- Fabegetés, bársonybevasalás. o
- Cimbalom oktatás. o o o o

Beiratási díj 2 kor. Tandíj egy félévre 50 korona. Havi részletekben is fizethető. Két szegény leány ingyenesen fölvetetik. Bentlakók fölvetetnek.

T. Dudinszky Anna, Budó Jánosné, intézet tulajdonos okl. kézimunka tanítónő, helyettes igazg.

Intézet helyiség november 1-től Szaniszló-utcán.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t. vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

Rákóczi-ut Bazar épület.

Vidéki megrendelések **pontos** és **gyors** elintézését nyernek.

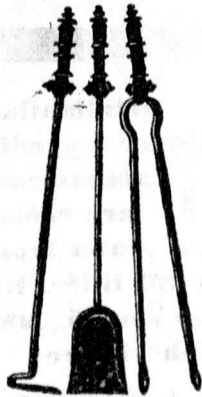
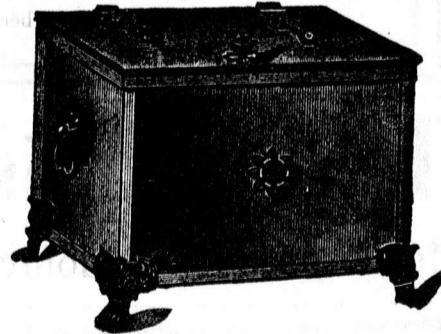
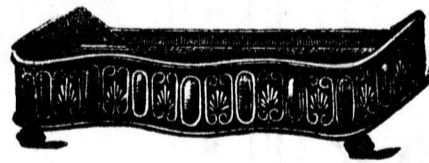
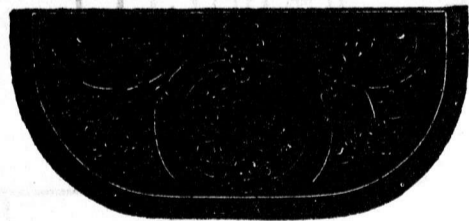
Szíves tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy **Nagyváradon,** a Zöldfa-passage-ban levő

szücs-üzletemben

minden szakmába vágó munkák személyes felügyeletem alatt készülnek. Gallérok, muffok, szőrme-kabátok ujjonnan. Javítást és átalakítást olcsón és pontosan eszközölök.

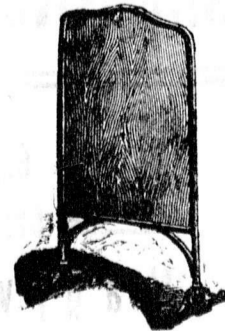
Szíves megbízást tisztelettel kér

DÓZSA JÁNOS, szücsmester.

Eredeti **METEOR** folytonégő és öntött vasoszlop kályhák, takaréktüzhelyek, kályhatálcák, kályhaelőtétetek és kályha ellenzők. ::

Fa- és széntartó kosarak tüziszerek, a legizlésesebb kivitelben és legolcsóbb árban

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut, Telefon helyben és vidéken 390.